

Instytut Pamięci Narodowej

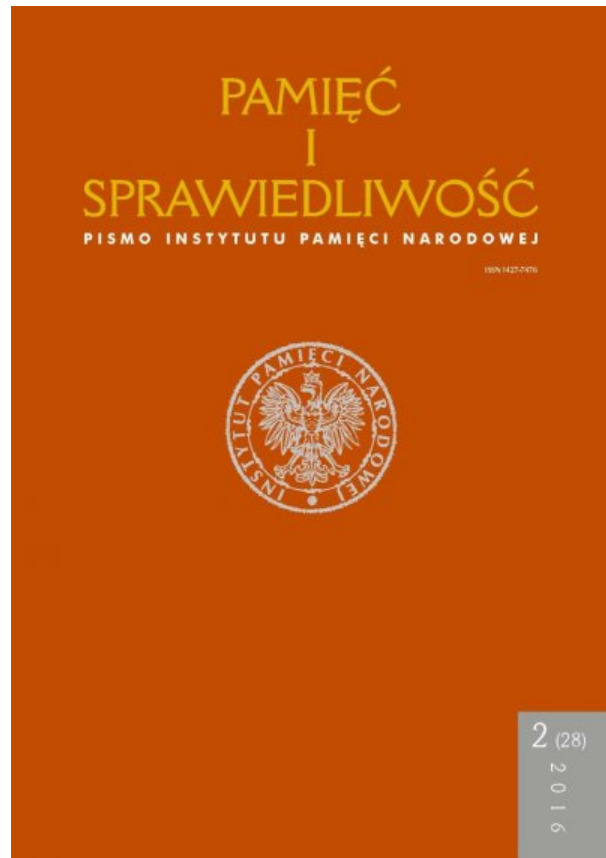
Źródło: <http://www.ipn.gov.pl/pl/publikacje/pamiec-i-sprawiedliwosc/39562,nr-2-282016.html>
Wygenerowano: Sobota, 21 października 2017, 12:07

nr 2 (28)/2016

Od Redakcji:

Ten tom „Pamięci i Sprawiedliwość” został poświęcony przełomowym wydarzeniom roku 1956. Okrążyła rocznica tych wydarzeń sprzyja zastanowieniu się nad tym, co o 1956 r. wiemy dzisiaj, czego w tej wiedzy jeszcze brakuje, jak zachowujemy pamięć o tych wydarzeniach w Polsce i innych krajach Europy. Takie m.in. pytania padły w dyskusji specjalistów zajmujących się tematem od wielu lat – Pawła Machcewicza, Pawła Sasanki i Pawła Ziętary.

Na początku znalazły się rozważania czeskiego historyka Pavla Kolářa, który bada zależności między kategorią czasu, postępem i czasem „poststalinizmu”. Kolejny tekst dotyczy wydarzeń w Polsce w czerwcu 1956 r. i protestów poznańskich. Badania społeczności poznańskiej właśnie w tym okresie mogą przynieść jeszcze wiele nowych informacji istotnych dla zrozumienia zarówno tego czasu, jak i PRL-u w ogóle. Świetnym tego przykładem jest tekst Bartłomieja Noszczaka o inicjatywie pomocy więźniom politycznym, która wyszła ze środowiska młodzieży skupionej wokół duszpasterstwa jezuitów. Poznań powraca w tekście Łukasza Jastrzębia o reakcjach zagranicznych gości XXV Międzynarodowych Targów Poznańskich na wydarzenia poznańskiego Czerwca. Kolejne dwa teksty także dotyczą zagranicznych reakcji na wydarzenia w Poznaniu. Joanna Wojdon, wykorzystując materiał prasowy, przenosi nas za ocean, gdzie protestowała Polonia amerykańska. Adrian Rudzinski i Victor Korobacz proponują nam perspektywę jeszcze

„Pamięć i Sprawiedliwość” nr 2 (28)/2016

dalszą geograficznie – australijską, co pokazuje, jak daleko po świecie rozlały się reakcje na wydarzenia w Polsce.

Dwa następne artykuły, Marcina Markiewicza i Michała Wenklara, otwierają kolejny blok tematyczny, którym jest Październik 1956 r. Teksty te łączy podejście metodologiczne, nowe w stosunku do tego, co wiemy o tamtych wydarzeniach – pokazują one bowiem wymiar lokalny, regionalny, reakcje na poziomie zakładów pracy, próby budowania samorządów robotniczych. O zewnętrznych reakcjach na wydarzenia 1956 r. piszą kolejni autorzy. Krzysztof Tarka omawia stosunek polskiego prezydenta i rządu na emigracji do wydarzeń w Polsce w roku 1956. Przemysław Gasztołd-Señ rekonstruuje wiedzę, jaką o wydarzeniach miało poselstwo Kanady w Warszawie, i jak ta wiedza trafiała do kanadyjskiego odbiorcy.

Rok 1956 był istotny nie tylko ze względu na swój przebieg, bezpośrednie skutki czy międzynarodowe reakcje. Miał również bardziej długofalowe konsekwencje, np. w Polsce uruchomił ważne procesy społeczne, zablokowane jednak szybko przez samego Gomułkę. Jednym z pierwszych testów prawdziwych intencji władz były wybory ze stycznia 1957 r., o których pisze w numerze Michał Siedziako. Jeszcze lepiej tzw. „odwrót od Października” widać na przykładzie zmian w środowisku dziennikarskim, gdzie po krótkim okresie względnej swobody, nastąpiło „zaostrenie kursu”, aż po symboliczną likwidację „Po Prostu”. Temu właśnie zjawisku jest poświęcony artykuł Michała Przeperskiego. Jeszcze pod innym kątem na wydarzenia nie tylko 1956 r., ale szerzej – „odwilży” proponuje spojrzeć Arkadiusz Kutkowski w niezwykle odkrywczym artykule na temat roszczeń majątkowych osób poszkodowanych działaniami komunistycznego państwa.

W kolejnym tekście węgierska historyk, Réka Kiss patrzy na rok 1956 z perspektywy rewolucji na Węgrzech i społecznego doświadczenia, jakim stały się represje stosowane wobec uczestników powstania, ale również wobec szerokich grup społecznych.

Całość głównego bloku zamykają dwa artykuły, których celem jest uzmysłowienie, że rok 1956 przyniósł istotne wydarzenia i zmiany nie tylko w Polsce czy na Węgrzech, lecz także w takich krajach jak Jugosławia (Mateusz Sokulski, Martin Previšić), czy Wietnam (Przemysław Benken).

W „Variach” czytelnik odnajdzie artykuł Roberta Skobelskiego o wyborach z 1952 r. oraz rozważania Rafała Łatki o Gustawie Herlingu-Grudzińskim, wybitnym polskim pisarzu emigracyjnym, który z troską przyglądał się wielu sprawom krajowym przez cały okres PRL. W dokumentach, oprócz opracowania stanowiącego analizę listów słuchaczy nadesłanych do Polskiego Radia po Październiku 1956 r., a przygotowanego przez Pawła Sasankę, można znaleźć życiorys mało znanego wiceministra Henryka Cieśluka, w opracowaniu Arkadiusza Kutkowskiego, pozwala od nieco innej strony spojrzeć na epokę, która zdominowała ten numer „Pamięci i Sprawiedliwości”.

ZAŁĄCZNIKI DO STRONY

[„Pamięć i Sprawiedliwość” nr 2 \(28\)/2016 - CAŁOŚĆ \(pdf, 3.71 MB\) Data publikacji 04.05.2017 14:45](#)

[„Pamięć i Sprawiedliwość” nr 2 \(28\)/2016 - SPIS TREŚCI \(pdf, 59.99 KB\) Data publikacji 06.04.2017 10:00](#)

[„Pamięć i Sprawiedliwość” nr 2 \(28\)/2016 - CONTENTS \(pdf, 56.79 KB\) Data publikacji 06.04.2017 10:00](#)